

YTTRANDE

Dnr: 23/0026

Stockholm den 5 maj 2023

Klimat- och näringslivsdepartementet

Diariern remissinstansen: KN2023/02708

Remiss angående förslag till förordning om netto-nollindustrin – Net Zero Industry Act

Svenska institutet för europapolitiska studier (Sieps) har anmodats att yttra sig över rubricerat ärende. Sieps konstaterar till att börja med att det generellt finns mycket goda skäl att accelerera ansträngningarna att minska utsläppen från industrisektorn. De effekter som EU-samarbetet genererar, inte minst genom inre marknaden och unionens industripolitik, gör unionen till en central aktör i klimatomställningen.

Bland positiva aspekter i förordningsförslaget kan nämnas strävan att effektivisera relevanta regelverk, reducera tillståndsprocesser, förbättra tillgången till kapital och höja kompetensnivån inom rena teknologier. Det är ett lovvärt syfte att främja innovation i rena teknologier och en framtida hållbar ekonomisk tillväxt. Det finns även skäl att se med oro på de effekter som USA:s Inflation Reduction Act kan ha på europeisk industri. Sieps konstaterar att EU inte har tillgång till alla de verktyg som huvudkonkurrenterna besitter. Förordningen kan därför förstås som ett försök att, utifrån de specifika förutsättningar som råder, erbjuda ett svar.

Sieps konstaterar att förordningen om netto-nollindustrin inte har föregåtts av en konsekvensanalys. Förslaget har tagits fram under tidspress och effekterna av förslaget i dess nuvarande utformning är därför oklara. Det är också oklart vilka kriterier och analyser som har legat till grund för utformningen av detaljerna i förordningsförslaget, exempelvis när det gäller angivna tidsramar för tillståndsprocesser och berättigade projekt. Sieps ställer därför frågan om det finns skäl att låta vissa detaljer bestämmas på en lägre nivå än unionsnivån. Det är därför av vikt att betrakta förordningsförslaget i ljuset av subsidiaritets- och proportionalitetsprinciperna. I det som följer väljer Sieps att fokusera på eventuella risker i dess bredare kontext som förslaget kan föra med sig.

Sieps noterar att förordningen om netto-nollindustrin bör betraktas inom ramen för den övergripande strategin om en industriplan för den gröna given, vilken även inkluderar förordningen om kritiska och strategiska råmaterial. Som Sieps tidigare har anmärkt i remissvar på råmaterialförordningen, behöver även effekter från denna och andra initiativ – som exempelvis investeringsgranskningen, statsstödsundantag och instrumentet mot ekonomiskt

tvång – tas i beaktande för att få en mer sammanhängande bild av de effekter som följer av förordningen om netto-nollindustrin.

Sieps vill fästa uppmärksamhet på att händelseutvecklingen inom industri- och handelspolitiken – i vilken förordningen om netto-nollindustrin utgör en del – riskerar att leda till att klimatomställningskostnaderna ökar. Samtidigt som det är av vikt att reducera beroendet av ett fåtal länder och öka andelen produktion som sker utan klimateffekter, väcker tillvägagångssättet frågor. Importsubstitution och satsningar på förstärkt självförsörjning implicerar möjligen en mindre effektiv allokering av resurser när komparativa fördelar inte tillåts att verka. Det skulle i sin tur indikera ökade produktionskostnader och minska den europeiska konkurrenskraften i exportsektorn. Följaktligen finns en risk för att förordningen leder till att klimatomställningskostnaderna ökar ytterligare.

I ett globalt handelsperspektiv konstaterar Sieps att EU med förordningen, likt tidigare Kina och USA, skulle kunna komma att prioritera ned import av ren teknik även i fall där produktionen sker till lägre kostnader. Det skulle i så fall kunna skicka en signal om att icke-diskriminerande lagstiftningar och marknadsbaserade lösningar – hörnpelare för den inre marknaden och grund för EU:s ekonomiska styrka – kan försvagas om en industri kan betecknas som strategisk. De geopolitiska följderna kan bli att protektionistiska impulser förstärks ytterligare och i förlängningen inverka negativt på den globala säkerheten.

Avslutningsvis har det [noterats av tankesmedjan Bruegel](#) att förordningen om netto-nollindustrin inte lever upp till den starka och ambitiösa politik den presenteras som: förslaget saknar i stor utsträckning de effektiva verktyg och övertygande finansiella medel som krävs för att uppnå de uppställda målen.

I detta ärende har Göran von Sydow beslutat. Jonas Eriksson har varit föredragande.

Göran von Sydow
Direktör, Sieps